

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Цюняк Оксана Петрівна,

доктор педагогічних наук, професор

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ORCID ID: 0000-0002-4573-1865

Наконечна Лариса Богданівна,

кандидат філологічних наук, доцент

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

ORCID ID: 0000-0003-0743-4576

У статті окреслено можливості та виклики професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі. З'ясовано, що навчання в умовах війни стало викликом для учасників освітнього процесу та справжнім випробуванням для закладів вищої освіти, що дають змогу молоді здобувати не лише знання, а й не втрачати відчуття приналежності до української спільноти.

Проаналізовано ОПП «Початкова освіта» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зокрема, зміст освітніх компонентів «Сучасна українська мова з практикумом», «Методика навчання української мови», «Дитяча література та методика навчання літературного читання», які сприяють формуванню мовленнєвої, методичної, читацької та інформаційної компетентностей майбутніх учителів. Акцентовано увагу на необхідності інтеграції інноваційних методів навчання, кейс-методу, проєктного навчання, сторітелінгу, міждисциплінарних занять, освітніх квестів.

Зроблено висновок, що сучасна методична підготовка повинна бути комплексною, адаптивною та патріотично спрямованою. Особливої уваги потребує формування готовності майбутніх учителів до роботи в умовах дистанційного і змішаного навчання, що зумовлює потребу в оновленні освітньо-професійних програм, розвитку здатності до емпатійного, адаптивного й партнерського стилю педагогічної взаємодії. Подальші дослідження повинні зосереджуватися на розробленні практичних методичних рекомендацій і тренінгових програм для викладачів закладів вищої освіти щодо вдосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі.

Ключові слова: професійна підготовка, методична підготовка, майбутні учителі початкових класів, мовно-літературна освітня галузь, заклади вищої освіти, війна, національна ідентичність, психолого-педагогічна підтримка.

Tsiuniak Oksana, Nakonechna Larysa. Methodological Aspects of the Professional Training of Future Primary School Teachers for the Implementation of the Language and Literature Educational Field

The article outlines the opportunities and challenges of professional training of future primary school teachers for the implementation of the language and literature education sector. It is found that training in war conditions has become a challenge for all participants in the educational process and a real test for higher education institutions, which allow young people to gain not only knowledge, but also not to lose the sense of belonging to the Ukrainian community.

The educational and professional program "Primary Education" of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University is analyzed, in particular, the content of the educational components "Modern Ukrainian Language with Practicum", "Methodology of Teaching the Ukrainian Language", "Children's Literature and Methods of Teaching Literary Reading", which contribute to the formation of speech, methodological, reading and informational competencies of future teachers. Attention is focused on the need to integrate innovative teaching methods – case method, project learning, storytelling, interdisciplinary classes, educational quests.

It is concluded that modern methodological training should be comprehensive, adaptive and patriotically oriented, and further research should focus on developing practical methodological recommendations and training programs for teachers of higher education institutions to improve the content of professional training of future primary school teachers for the implementation of the language and literature educational field.

Key words: professional training, methodological training, future primary school teachers, language and literature educational field, higher education institutions, war, national identity, civic position, psychological and pedagogical support, educational challenges.

Вступ. Повномасштабна війна в Україні, що триває з 24 лютого 2022 року, докорінно змінила всі сфери суспільного життя. Навчання в умовах війни стало викликом для усіх учасників освітнього процесу та справжнім випробуванням для закладів вищої освіти, що дають змогу молоді здобувати не лише знання, а й не втрачати відчуття приналежності до української спільноти. Варто зазначити, що захист і відновлення України значною мірою залежать від віри у перемогу,

від мотивації до «сродної» правдивої праці всіх, хто причетний до освітянської справи, впливає на ціннісні орієнтири особистості майбутніх громадян і гнучко долає освітні втрати, упроваджує положення Концепції «Нова українська школа» на засадах компетентнісного підходу [1, с. 91].

У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, котрі повинні бути готовими працю-

вати в умовах невизначеності, соціально-психологічної нестабільності та освітніх реформ, зумовлених воєнним часом. Окрім того, у Професійному стандарті вчителя зазначено, що основними функціональними обов'язками педагога є організація освітнього процесу, спрямованого на формування у здобувачів освіти ключових компетентностей, розвиток інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, необхідних для їхньої успішної самореалізації, подальшого навчання та активної участі в суспільному житті [2]. Однак, у сучасних умовах ці обов'язки істотно розширюються, адже учитель дедалі частіше виконує функції психолога, фасилітатора, консультанта й наставника, котрий не лише навчає, а й підтримує, мотивує до навчання, сприяє формуванню soft skills, ціннісних орієнтирів, стійкості і віри у власні можливості. Не менш важливою є готовність учителя початкових класів до інтеграції змісту мовно-літературної освіти з національно-патріотичним вихованням, формуванням комунікативної компетентності, читацької культури, мовленнєвої активності, громадянської позиції та національної ідентичності здобувачів освіти.

Беззаперечно, що педагогічна освіта в умовах війни повинна не лише забезпечити фахову й методичну підготовку здобувачів вищої освіти, а й сформувати ціннісну й громадянську позицію, емоційну стійкість, здатність до інноваційної педагогічної діяльності. Загальновідомо, що саме мовно-літературна освітня галузь має потужний потенціал для формування національної ідентичності, критичного мислення, духовних орієнтирів, зміцнення національної свідомості, підтримки морального духу, допомагає усвідомити цінність миру, свободи та гідності, формує готовність захищати культурну спадщину й сприяє вихованню патріотизму через призму літературних творів і мовної практики. Тому методична підготовка майбутніх учителів початкових класів до реалізації цієї галузі потребує переосмислення з урахуванням нових вимог часу, зокрема, інтеграції психолого-педагогічної підтримки, навчання засобами української мови і літератури, адаптації змісту до викликів воєнного сьогодення та перспектив відновлення.

Мета статті. У межах статті окреслимо можливості та виклики професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі, акцентуючи на необхідності оновлення методичної складової з урахуванням вимог часу, формування національної ідентичності, громадянської позиції, психолого-педагогічної стійкості й готовності до роботи в умовах невизначеності.

Матеріали та методи. У дослідженні враховано положення нормативно-правових документів, зокрема, Концепції «Нова українська школа» та Професійного стандарту вчителя початкових класів, які акцентують увагу на компетентнісному підході, необхідності формування громадянської позиції, національної ідентичності, розвитку читацької, комунікативної компетентностей здобувачів освіти. Методологічну основу дослідження становлять наукові праці українських учених Н. Бібік, М. Вашуленка, З. Столяр, О. Семенов,

Л. Наконечної, С. Єфремова, З. Сташук, О. Фенцик, О. Цюняк та ін.

Проаналізовано освітньо-професійну програму підготовки бакалаврів спеціальності АЗ«Початкова освіта» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, силабуси освітніх компонент.

Для досягнення мети застосовано методи аналізу і синтезу інформації, отриманої з нормативних документів, наукових джерел, освітньо-професійної програми і силабусів освітніх компонент для формулювання висновків щодо вдосконалення методичної складової професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Результати. Наукові розвідки доводять, що професійна підготовка майбутніх учителів початкових класів повинна починатися з формування у них ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності, наявності відповідних мотивів, індивідуально-особистісних та соціокультурних факторів, формування особистісного та науково-педагогічного світогляду, володіння комплексом науково-інноваційних методів, усвідомлення своєї професійної неповторності, бажання передачі досвіду іншим, здатність до інтеграції наукових знань, вільне володіння хоча б однією іноземною мовою, участі у міжнародних наукових проєктах, метою яких є комплексне і всебічне осмислення освітянського досвіду та найкращих практик у сфері європейських інтеграційних досліджень в Україні [3, с. 52].

Зазначимо, що предметом професійної діяльності сучасного педагога відповідно до Концепції «Нова українська школа» є виховання випускника школи – особистості (усебічно розвинутої, здатної до критичного мислення), патріота (з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення; поважає гідність і права людини), інноватора (здатного змінювати навколишній світ, розвивати економіку за принципами сталого розвитку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя) – на засадах інноваційного оновлення та гуманістичної парадигми. Адже найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, котрі навчатимуться впродовж життя, будуть критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями [4].

Погоджуємося із думкою З. Столяр, що майбутні вчителі повинні розуміти, що початкова школа є першою ланкою в системі шкільної освіти, завданням якої є успішна адаптація молодших школярів до умов середовища, в якому вони здобуватимуть освіту, соціалізація дітей у новому колективі, формування ключових компетентностей, виховання ввічливих і толерантних особистостей зі сформованим художнім смаком [5, с. 311–314].

У Концепції «Нова українська школа» визначено головну мету мовно-літературної освіти – формування в учнів початкової школи здатності вільно, грамотно й творчо висловлювати свої думки рідною мовою, кри-

тично сприймати інформацію, усвідомлювати значення мови як чинника національної ідентичності та соціальної інтеграції [4]. Основними завданнями мовно-літературної освітньої галузі в початкових класах є: формування в учнів ключових, комунікативної та читацької компетентностей, розвиток умінь працювати з текстами різних видів (художніми, науково-популярними, навчальними, медіатекстами), здатність спілкуватися українською мовою, а також розвиток інтересу до читання та любові до рідної мови. На нашу думку, здобувачі вищої освіти за спеціальністю «Початкова освіта» повинні бути підготовлені до реалізації цих завдань і втілення змістових ліній початкового курсу мовно-літературної освіти «Взаємодіємо усно», «Взаємодіємо письмово», «Читаємо», «Досліджуємо мовні явища», «Досліджуємо медіа».

Нами проаналізовано ОПП «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності АЗ «Початкова освіта», яка реалізується у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника [6]. Зміст програми свідчить про її спрямованість на формування фахових і методичних компетентностей майбутніх учителів початкових класів, зокрема, у сфері реалізації мовно-літературної освітньої галузі відповідно до положень Державного стандарту початкової освіти.

У контексті досліджуваної проблеми слід наголосити на тому, що освітні компоненти охоплюють фундаментальні та прикладні аспекти мовно-літературної підготовки. Так, освітні компоненти «Сучасна українська мова з практикумом», «Методика навчання української мови», «Дитяча література та методика навчання літературного читання», «Медіадидактика», «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» та інші формують методичну, комунікативну, читацьку й інформаційно-аналітичну компетентності майбутніх учителів початкових класів. Проаналізуємо детальніше зміст зазначених освітніх компонент.

«Сучасна українська мова з практикумом» є обов'язковою освітньою компонентою, що забезпечує всебічну підготовку здобувачів вищої освіти до реалізації професійної мовної діяльності в інноваційному освітньому середовищі початкової школи. Зміст курсу охоплює системне вивчення фонетики, лексикології, морфології, синтаксису з одночасним формуванням навичок правильного, виразного й граматично точного мовлення в усній і письмовій формах. Особлива увага приділяється формуванню комунікативної компетентності майбутнього вчителя як необхідної складової ефективної міжособистісної взаємодії з учнями початкових класів. Освітня компонента сприяє оволодінню здобувачами вищої освіти методиками розвитку діалогічного й монологічного мовлення, формування навичок мовленнєвої культури, логічного висловлення думок та активного слухання, а також передбачає ознайомлення з прийомами створення безпечного та підтримувального мовного середовища, що сприяє відновленню психологічного комфорту, формуванню позитивної самооцінки й довіри [7].

«Методика навчання української мови» має на меті формування у здобувачів вищої освіти системи методичних умінь і компетентностей, необхідних для ефективної реалізації мовно-літературної освітньої галузі. Значну увагу приділено формуванню вмінь організовувати навчальний процес із урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти, застосовуючи диференційовані підходи та інтерактивні технології [8].

«Дитяча література та методика навчання літературного читання» виконує ключову роль у формуванні читацької культури, естетичного смаку та ціннісних орієнтирів майбутніх учителів початкових класів. Вивчення українського фольклору, класичних та сучасних творів літератури для дітей забезпечує усвідомлення педагогічного потенціалу художнього слова як інструменту національно-патріотичного, морального та емоційного виховання здобувачів вищої освіти. Майбутні вчителі опановують прийоми роботи з текстами, які сприяють розвитку емпатії, критичного мислення, моральної свідомості та емоційної зрілості. Знання методичних аспектів використання дитячої літератури дозволяє педагогам створювати безпечне та підтримувальне освітнє середовище, що сприяє подоланню психологічних травм в умовах воєнного часу [9].

Важливо зазначити, що ОПП «Початкова освіта» передбачає проходження різних видів виробничої педагогічної практики, що створює умови для професійного становлення майбутніх учителів початкових класів та апробації інноваційних підходів до навчання української мови та літературного читання здобувачів початкової освіти в освітньому середовищі НУШ.

Як показує досвід, упровадження інноваційних методів і форм роботи у закладах вищої освіти є необхідною умовою розвитку професійної мобільності, педагогічної гнучкості та готовності до викликів сьогодення майбутніх фахівців. Серед ефективних інноваційних методів навчання, що забезпечують якісну фахову та методичну підготовку майбутніх вчителів, на особливу увагу заслуговують: *кейс-метод (case-study)*, що передбачає аналіз реальних або змодельованих педагогічних ситуацій; *проектне навчання*, що забезпечує залучення здобувачів освіти до індивідуальної чи групової діяльності, результатом якої є створення освітнього продукту (до прикладу, авторських методичних розробок, добірок текстів для початкової школи, вправ з формування читацької компетентності тощо); *storytelling*, що базується на створенні та інтерпретації художніх історій, які сприяють розвитку мовленнєвої активності, емоційного інтелекту, здатності до емпатії й рефлексії; *інтегровані міждисциплінарні заняття*, що реалізуються шляхом поєднання змісту мовно-літературної освітньої галузі з компонентами мистецької, громадянської, історичної, медіаосвітньої галузей, що сприяє цілісному розвитку особистості майбутнього вчителя, розширює міжпредметні зв'язки й поглиблює розуміння ролі мови та літератури у формуванні національної ідентичності.

Пропонуємо використовувати інноваційні форми організації навчальної діяльності, зокрема: *освітні*

квести, які спрямовані на виконання послідовних завдань, що активізують мислення, унаочнюють матеріал і сприяють командній взаємодії; педагогічні майстерні, які сприяють виробленню практичних навичок через рефлексію власного досвіду, застосування різних форм вираження педагогічних ідей; участь у міжнародних і всеукраїнських освітніх проєктах, що відкривають можливості для академічної мобільності, обміну досвідом, залучення до найкращих європейських практик у сфері мовної освіти. Поряд із цим, застосування рефлексивних методів (портфоліо, щоденники професійного зростання, педагогічні есе) сприяє розвитку внутрішньої мотивації, самопізнання, усвідомлення професійної ідентичності майбутніх учителів початкових класів.

В умовах впровадження змішаних і дистанційних форматів навчання особливої значущості набуває підготовка майбутніх вчителів до ефективного використання цифрових освітніх ресурсів, платформ і технологій. Важливим є опанування майбутніми вчителями умінь щодо адаптації змісту, форм і методів навчання відповідно до освітніх потреб різних категорій здобувачів освіти, зокрема, дітей-переселенців, учнів із тимчасово окупованих територій, а також тих, хто зазнав психологічної травми внаслідок воєнних дій. Сучасний учитель повинен бути готовим до поєднання традиційних методик із цифровими інструментами, забезпечуючи при цьому якість, доступність та інклюзивність освітнього процесу.

Висновки. У контексті сучасних викликів, спричинених повномасштабною війною, оновлення методичної складової професійної підготовки майбутніх

учителів початкових класів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі набуває пріоритетного значення. Адже зміст і форми навчання повинні бути спрямовані не лише на засвоєння знань і вмінь, а й на формування ціннісних орієнтирів, громадянської позиції, емоційної стійкості, критичного мислення, готовності до інноваційної діяльності та роботи в умовах невизначеності. Аналіз освітньо-професійної програми «Початкова освіта» показав, що низка освітніх компонент, таких як «Сучасна українська мова з практикумом», «Методика навчання української мови», «Дитяча література та методика навчання літературного читання» сприяють цілісному формуванню мовно-методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів, розвитку їхньої здатності реалізовувати змістові лінії мовно-літературної освітньої галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти та Концепції «Нова українська школа». Особливої уваги потребує формування готовності майбутніх учителів до роботи в умовах дистанційного і змішаного навчання, що зумовлює потребу в оновленні освітньо-професійних програм, впровадженні інноваційних методів (проєктне навчання, кейс-методи, сторітелінг, освітні симуляції), розвитку здатності до емпатійного, адаптивного й партнерського стилю педагогічної взаємодії.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні методичних рекомендацій і тренінгових програм для викладачів закладів вищої освіти щодо вдосконалення змісту професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі.

Література:

1. Семенов О., Дятленко Т.І., Калинич О.В. Підготовка майбутніх учителів української мови і літератури до навчання учнів у НУШ. Слобожанський науковий вісник. Серія «Філологія». № 4, 2023. С. 90–97. URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/philology/article/view/197/182> (дата звернення 15.06.2025).
2. Про затвердження професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/%20v2736915-20#Text> (дата звернення 5.04.2025).
3. Цюняк О.П. Професійна підготовка майбутніх магістрів початкової освіти до інноваційної діяльності: теоретичні і методичні засади: Монографія. 2020. Івано-Франківськ, Кушнір Г.М. 303 с.
4. Концепція «Нова українська школа. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 15.06.2025).
5. Столяр З.В. Особливості фахової підготовки майбутніх педагогів до реалізації мовно-літературної освітньої галузі в початковій школі. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія», № 9(77), 2020. С. 311–314. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/2955/2716c> (дата звернення 10.06.2025).
6. Освітньо-професійна програма «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. 2024. URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2024/12/013-op-pochatkova-osvita-bac-1-2024.pdf> (дата звернення 4.06.2025).
7. Силабус освітнього компонента «Сучасна українська мова з практикумом». URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2025/01/ok13-suchasna-ukrainska-mova-z-praktykumom.pdf> (дата звернення 4.06.2025).
8. Силабус освітнього компонента «Методика навчання української мови». URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2025/01/ok24-metodyka-navchannia-ukrainskoi-movy.pdf> (дата звернення 12.06.2025).
9. Силабус освітнього компонента «Дитяча література та методика навчання літературного читання». URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2025/01/ok25-dytiacha-literatura-ta-metodyka-navchannia-literaturnoho-chytannia.pdf> (дата звернення 12.06.2025).

References:

1. Semenoh O., Diatlenko T.I., Kalynych O.V.(2023). Podhotovka maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury do navchannia uchniv u NUSh. [Preparing future teachers of Ukrainian language and literature to teach students at the National School of Ukrainian Language and Literature]. Slobozhanskyi naukovyi visnyk. Seriiia

«Filolohiia». 4, 90–97. URL: <https://journals.spu.sumy.ua/index.php/philology/article/view/197/182> (data zvernennia 15.06.2025).

2. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu za profesiiny «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoio osvity (z diplomom molodshoho spetsialista)». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/%20v2736915-20#Text> (data zvernennia 5.04.2025).

3. Tsiuniak O.P. (2020). Profesiina pidhotovka maibutnikh mahistriv pochatkovoio osvity do innovatsiinoi diialnosti: teoretychni i metodychni zasady. [Professional training of future masters of primary education for innovative activities: theoretical and methodological principles]. Monohrafiia. Ivano-Frankivsk, Kushnir H.M. 303 s.

4. Kontseptsiiia «Nova ukrainska shkola. (2016). [Concept "New Ukrainian School"] URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (data zvernennia 15.06.2025).

5. Stoliar Z.V. (2020). Osoblyvosti fakhovoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv do realizatsii movno-literaturnoi osvitnoi haluzi v pochatkovii shkoli. [Features of professional training of future teachers for the implementation of the language and literary educational field in primary school]. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: seriia «Filolohiia», №9(77), S.311–314. URL: <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/2955/2716ye> (data zvernennia 10.06.2025).

6. Osvitno-profesiina prohrama «Pochatkova osvita» pershoho (bakalavrskoho) rivnia. (2024). [Educational and professional program "Primary Education" of the first (bachelor's) level of higher education] URL: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2024/12/013-op-pochatkova-osvita-bac-1-2024.pdf> (data zvernennia 4.06.2025).

7. Sylabus osvitnoho komponenta «Suchasna ukrainska mova z praktykumom». [Syllabus of the educational component «Modern Ukrainian Language with Practicum»]. URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2025/01/ok13-suchasna-ukrainska-mova-z-praktykumom.pdf> (data zvernennia 4.06.2025).

8. Sylabus osvitnoho komponenta «Metodyka navchannia ukrainskoi movy». [Syllabus of the educational component «Methodology of teaching the Ukrainian language»]. URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2025/01/ok24-metodyka-navchannia-ukrainskoi-movy.pdf> (data zvernennia 12.06.2025).

9. Sylabus osvitnoho komponenta «Dytiacha literatura ta metodyka navchannia literaturnoho chytannia». [Syllabus of the educational component «Children's Literature and Methods of Teaching Literary Reading»]. URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2025/01/ok25-dytiacha-literatura-ta-metodyka-navchannia-literaturnoho-chytannia.pdf> (data zvernennia 12.06.2025).